

І.В. Остапенко

Херсонський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ СВІТУ

Інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. В зв'язку з цим виникає нагальна потреба використання комп'ютерної техніки під час вивчення багатьох дисциплін шкільного курсу.

Поступово змінюються традиційні освітні технології та методи навчання на інноваційні сучасні технологічні підходи. В зв'язку з цим сучасний освітній процес в Україні вдосконалюється і є більш ефективним для формування компетентних фахівців в майбутньому.

Науково-методичні основи вивчення соціально економічної географії світу ґрунтуються на концепції шкільної географічної освіти ХХІ століття, які є застарілими. Йдеться про необхідність розробки таких теоретико-методичних засад соціально економічної географії світу, які б сприяли формуванню професійної компетентності особистості. Про необхідність оновлення уроку за допомогою впровадження інноваційних технологій. Суперечності, що склалися у процесі випробовування інноваційних методик, доводять актуальність та надзвичайну важливість теми дослідження на сучасному етапі.

Останнім часом були зроблені значні кроки в бік впровадження інноваційних технологій на уроках географії.

Проблему введення у процес вивчення соціально-економічної географії світу інноваційних технологій розглядають: Л. Круглик, Л. Паламарчук, Г. Ісаєва, В. Корнєєв, О. Тпузов, Т. Назаренко, М. Чанова. [2, 3, 4]. Над цією проблемою працюють як зарубіжні науковці, так і українські дослідники: Б. Бадмаєв, О. Барановська, С. Бондар, Л. Карташова, М. Кларін, Л. Покась, О. Пометун, Л. Пироженко, Д. Пузіков, Г. Селевко, Г. Сиротенко, О. Пехота, О. Топузов та ін.

Метою статті є розкриття необхідності використання інноваційних педагогічних технологій навчання на уроках соціально-економічної географії світу.

Вчитель знаходиться в постійному пошуку досконалих форм оновлення традиційного уроку, що приводить до широкої апробації інноваційних технологій. Використання інноваційних технологій допомагають досягти головної мети географічної освіти, яка полягає у всебічному розвитку особистості учня з урахуванням його природних задатків, здібностей, інтересів та потреб через формування географічної культури, як основи світосприйняття, світогляду та діяльності [1].

Сьогодні основним завданням вчителя є необхідність змінити, модернізувати, трансформувати навчальний процес так, щоб забезпечити досягнення мети високоякісної освіти, тобто освіти конкурентоспроможної, яка здатна забезпечити кожній людині умови для самостійного досягнення тієї чи іншої цілі, творчого самоутвердження у різних соціальних сферах.

Новітніми підходами до організації навчання у сучасній школі є застосування різноманітних інноваційних технологій. Для того щоб розв'язати проблему перетворення учня з об'єкта педагогічного впливу в суб'єкт навчання, на мою думку, необхідно використовувати навчальні ігри, дискусії, творчі завдання, нестандартні уроки, тощо.

Навчальні ігри. Сучасна методика викладання окремих навчальних дисциплін цілком обґрунтовано звертається до методичного і дидактичного потенціалу навчальних ігор як можливості ефективної організації взаємодії педагога і учнів з елементами змагання і співробітництва.

Серед переваг ігрових технологій педагоги виокремлюють:

- зростання пізнавального інтересу і пізнавальної активності;
- ефективніше засвоєння навчального матеріалу;
- об'єднання учнівського колективу;
- розвиток мислення.

Серед недоліків ігрових технологій визначають:

- складність в організації;
- тривалість за часом;
- складність в оцінюванні учнів.

Головними компонентами навчальної гри, як свідчить аналіз наукових джерел [4], є (рис. 1):

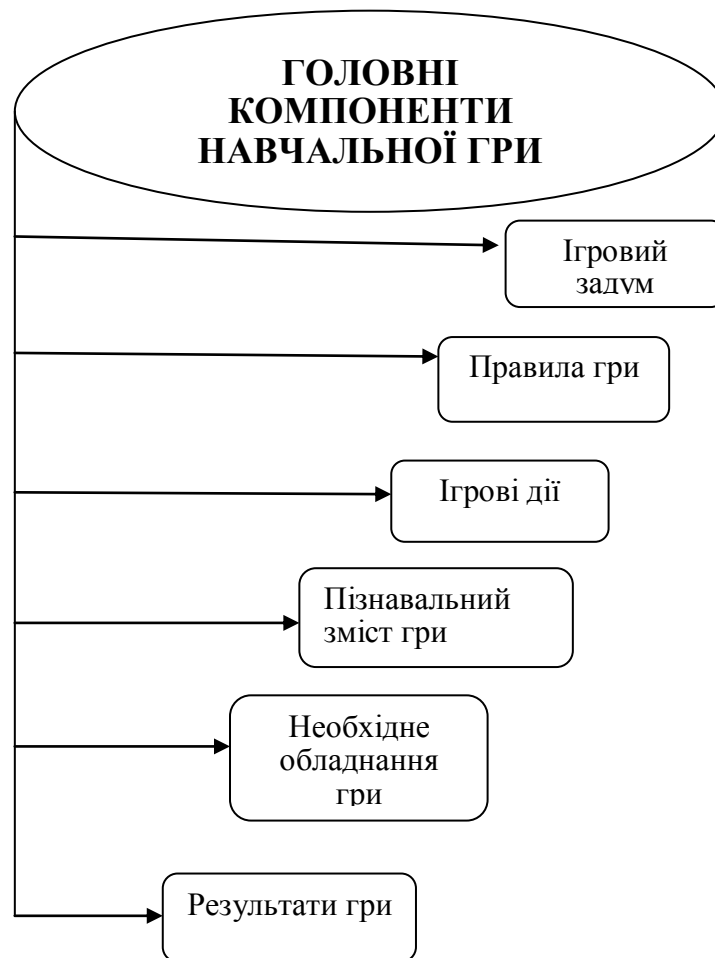

Рис. 1. Головні компоненти навчальної гри (за даними [4])

Правила гри розробляються з урахуванням загальної мети (у даному випадку – пізнавальної мети уроку соціально-економічної географії світу) та індивідуальних особливостей старшокласників.

Вплив ігрових методик на формування пізнавальної самостійності у процесі вивчення соціально-економічної географії полягає у тому, що:

– учнів залучають до уявної життєвої (економічної чи соціальної) ситуації;

– учні актуалізують свій суб'єктивний досвід;

– учні мають змогу знайти практичне застосування для засвоєних у ході вивчення соціально-економічної географії знань.

Дискусія. Також одним із новітніх підходів до організації навчання у сучасній школі є проведення уроку в формі дискусії.

Дискусія як форма і метод розвитку пізнавальної самостійності учнів у процесі вивчення соціально-економічної географії світу, виконує роль каталізатора власних думок і суджень старшокласника під час вивчення певного матеріалу.

Для уроків соціально-економічної географії можна запропонувати такі теми дискусій: «Ліси потребують допомоги», «Європейська спокуса: “за” і “проти”», «Європа – арена глобальних політичних, соціальних та екологічних конфліктів» та ін.

Творче завдання. Виконання творчих завдань учнями на уроках соціально-економічної географії є досить інноваційним способом вивчення та засвоєння матеріалу, адже творчі завдання взаємозв'язують між собою пізнавальні та розумові завдання, його рішення вимагає від учня застосування раніше засвоєних знань та умінь на уроках соціально-економічної географії світу у новій ситуації, їх комбінацію та перетворення, побудову їх на основі способу рішення, бачення нової проблеми в традиційній ситуації, бачення структури і нової функції об'єкта, важливе напруження думки, збудження розумової діяльності [2].

Нестандартні уроки. Проводити нестандартні уроки можна у двох напрямках: поєднуючи різні форми навчання (урок-диспут, урок-лекція, урок-семінар) і власне нестандартні уроки [6].

На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, нестандартний урок найбільш повно враховує вікові особливості, інтереси, нахили, здібності кожного учня. У ньому поєднуються елементи традиційних уроків – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення – але у незвичайних формах.

Саме такі уроки містять в собі елементи майбутніх технологій, які при групуванні їх у певну систему, що ґрунтується на глибокому знанні потреб, інтересів та здібностей учнів, можуть стати дійсно інноваційними.

Згідно з сучасною методикою викладання навчального матеріалу в школі, використовують різні типи нестандартних уроків для проведення уроків соціально-економічної географії, а саме: урок – дослідження, урок – ділова гра, урок – конференція, урок – консультація, урок – захист проєктів, урок – семінар, урок – інтерв'ю, урок – дослідження, урок – дискусія, уроки – діалоги, уроки – конференції, міжпредметні уроки, уроки – есе [6].

Основною перевагою інформаційних технологій є використання комп'ютерної підтримки. Комп'ютерне навчання є ефективним під час вивчення всіх курсів шкільної географії. Комп'ютер значно розширює можливості представлення навчальної інформації. Використання кольору, графіки, звуку, сучасних засобів і відеотехніки дозволяє моделювати різні ситуації і середовища. Комп'ютер дозволяє підсилити мотивацію учня, унаочнити і урізноманітнити навчання [1].

Щоб ефективніше використовувати час уроку, можна звернутися до однієї з форм застосування комп'ютерних технологій – мультимедійних презентацій, які істотно полегшують роботу вчителя, адже у презентації можна використати різноманітні карти, схеми, невеличкі відеоролики та аудіокоментарі [3].

Комп'ютерну техніку можна використовувати на всіх етапах навчального процесу: при поясненні нового матеріалу, узагальненні, повторенні, перевірці та корекції знань, умінь та навичок школярів, але завжди потрібно пам'ятати про доцільність використання.

Таким чином, впровадження інноваційних технологій є необхідним, адже це є потужним засобом для підвищення ефективності вивчення соціально-економічної географії у школі. Різноманітні форми застосування сучасних комп'ютерних технологій дають можливість виявити здібності кожного учня, викликати непідробну цікавість до предмета, розвинути ідею співробітництва вчителя та учня, кожному учню стати активним учасником навчального процесу та засвоїти матеріал безпосередньо на уроці, розширити та удосконалити знання з соціально-економічної географії, працюючи з інтернет-джерелами в позаурочний час.

Отже, використання інноваційних технологій позитивно впливає на показник якості освіти, забезпечує умови розвитку особистості учня та мають досить широкі перспективи як ефективне доповнення до інших педагогічних технологій.

Література:

1. Використання на уроках географії інформаційно-комунікаційних технологій як засіб виявлення творчих здібностей учня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/vikoristannya-na-urokakh-geografiyi-informat-siino-.html>. – Мова – укр.
2. Корнєєв В. Інноваційні підходи до навчання географії / Віктор Корнєєв // Географія та основи економіки в школі. – 2009. – № 7-8. – С. 21-25.
3. Назаренко Т. Інформаційно-комунікаційні технології і географія / Т. Назаренко // Краєзнавство. Географія. Туризм: газ. для вчителів географії – 2008. – (№ 3). Січ. – С. 11.
4. Паламарчук Л.Б. Географія: підручники для 10 кл. загальноосвіт. навч. зак. : профільний рівень / Л.Б. Паламарчук, Т.Г. Гільберт, В.В. Безуглий. – К. : Генеза, 2010 – 304 с.
5. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / за ред. Л.В. Пироженко. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 189 с.
6. Стадник О.Г. Нетрадиційні форми уроків географії. – Х.: Основа, 2013. – 96 с.